

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT



45. årgang Nr. 4 - november 2012

MEDDELELSER FRA ORLOGSMUSEETS MODELBYGGERLAUG

Orlogsmuseets Modelbyggerlaug har til huse i den gamle arrest på Nyholm, hvor der hver tirsdag er travlhed med de forskellige modelprojekter, der er i gang. Det kan man læse mere om herunder.

Arrangementer i andet halvår 2012

Derudover afholder vi velbesøgte laugsaftener ("onsdagsaftenerne"). De foregår normalt på Orlogsmuseet, Overgaden oven Vandet 58, 1415 K, medmindre andet annonceres. Der er gratis forfriskninger til de fremmødte.

Programmet for disse aftener har også i efteråret været spændende, med foredrag af Tom Wismann om den tyske Handelsstörkreuzer ATLANTIS' jagt på allierede fartøjer i 1940-41, af Claus Rohden Olesen om Iver Huitfeldts Dannebrog og vraget i Køge Bugt samt senest i begyndelsen af november et foredrag ved Niels Probst om rekonstruktion af historiske skibe, baseret på hans mangeårige og enestående forskning i emnet.

Julekomsammen

Efterårets sidste arrangement – laugets traditionsrige julekomsammen – løber af stabelen **fredag den 7. december 2012 kl. 18 på Orlogsmuseet** med andespil, kanonsalut og hyggeligt samvær. Arrangementet omfatter spisning/buffet samt det traditionelle andespil med store og små gevinster. Prisen er 125,00 kr. pr. deltager og dette inkluderer entré, julebuffet og en spilleplade. Husk at medbringe en lille gave til ca. 35 kr. Husk tilmelding senest fredag den 30. november til Poul Henrik Westh (mail: formand.ombl@gmail.com, tlf.: 20 16 76 92)

Forårets laugsaftener fordeler sig således:

Onsdag den 9. januar 2013 kl. 19.30 er laugets traditionelle "show and tell"-dag på Orlogsmuseet, hvor alle interesserede medlemmer møder op med egne modeller, færdige eller igangværende, og får en god og udbytterig snak med ligesindede om modelbygning, historie og teknik. Der er altid et stort og ivrigt fremmøde og mange spændende modeller at se på og interessante modelbyggerkolleger at tale med.

Onsdag den 6. februar 2013 kl. 19.30 inviterer museumsinspektør Jakob Seerup på en rundvisning i Tøjhusmuseets nye permanente udstilling inden
fortsættes på inderside af omslag bagerst

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT



45. årgang Nr.4 - november 2012

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

Udgivet af:

Selskabet
ORLOGSMUSEETS VENNER /
MARINEHISTORISK SELSKAB
Henvendelse vedr. medlemskab/
abonnement til kassereren Niels
Probst - E-mail: nmprobst@sol.dk
eller tlf. 4586-6983

ORLOGSMUSEETS
MODELBYGGERLAUG
Henvendelse vedr. medlemskab/
abonnement til formanden Poul
Henrik Westh, Havdrupvej 88, 2700
Brønshøj. E-mail:
formand.ombl@gmail.com eller
tlf. 2016-7692

Redaktion: Niels M. Probst (ansv.h.)
Vallerød Banevej 50
2960 Rungsted Kyst
Tlf. 4586-6983
e-mail: nmprobst@sol.dk

Layout: Tom Wismann
e-mail: twismann@gmail.com

Tidsskriftet udkommer fire gange
årligt.

Artikler og anmeldelser, der ønskes
optaget i tidsskriftet, sendes til
redaktionsadressen. Sidste frist
for indlevering af stof er den 10.
i månederne januar, april, juli og
oktober.

**Eftertryk er kun tilladt med tydelig
kildeangivelse.**

Tryk:
Glumsø Bogtrykkeri A/S
Tlf.: 5764-6085, ISO 14001,
Svanemærkelicens 541-445

INDHOLD

Artikler:	
Med ”PETO” i Golfen <i>A. H. Skipper</i>	3
Slaget ved Eckernførde som en konstabel så det <i>Steen Schøn</i>	14
John Paul Jones Amerikansk sø- og frihedshelt og russisk admiral (del 2 af 2) <i>Per Jacobsen</i>	20
Som en rejselysten flåde <i>Redaktionen</i>	43
Forslag til vedtægtsændring <i>Formand Poul Grooss</i>	44

www.marinehist.dk

Forside:

*Korvetten OLFERT FISCHER ved afgang
fra Holmen den 12. september 1990 ved
ca. 1900 tiden. Kursen var sat mod Den
Persiske Golf og den første Golf krig
på et FN-mandat.*

*Mange års foregående politisk bestemt
slap/”stå aldrig til søs” udenrigs-
politik var slut - i det mindste for en tid.*

Foto: Jens Ørgaard Jensen

MED "PETO" I GOLFEN

PETER TORDENSKIOLDS besætning ombord i OLFERT FISCHER

December 1990 - marts 1991

af MOKS KI anno 1991

A. H. SKIPPER

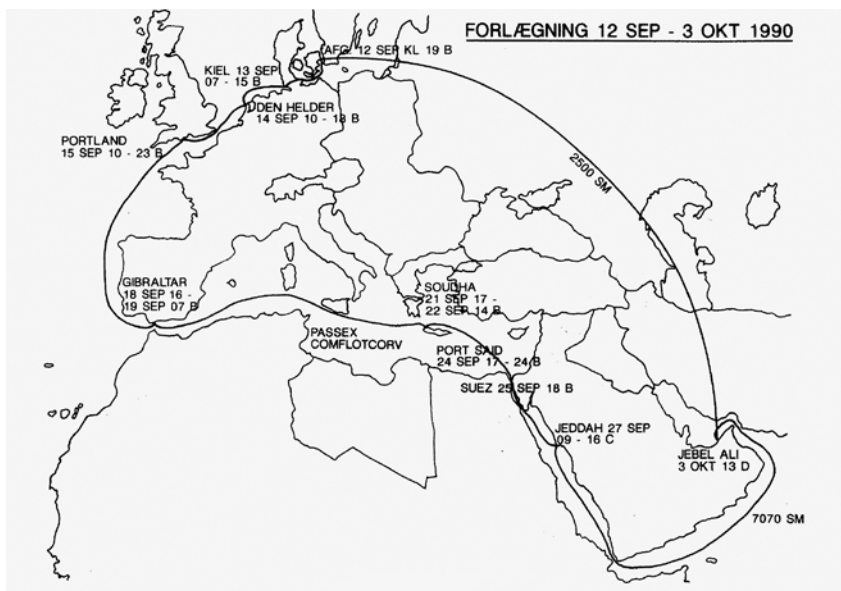


De var der alle sammen: TV-Avisen, forældrene, børnene, konerne med forgrædte øjne og de bekymrede kærester tirsdag morgen den 4. december 1990 på Flyvestation Værløse, da den første halvdel af PETO's besætning skulle afsted mod Den Persiske Golf og afløse den første halvdel af OLFİ's besætning, som nu havde været afsted siden den 12. september 1990, hvor OLFİ var afsejlet fra Holmen og Danmark under et stort opbud af pressefolk, mænd med

egeløv af guld på kasketten og danske mænd og kvinder i private yachts og både, der venligt fulgte skibet og dets besætning det første stykke på vejen.

Vi fløj med en af flyvevåbnets C-130 Hercules fly, som er designet til transport af materiel, ikke personel. Fuselagen er ikke støjisoleret, og maskinen flyver heller ikke særligt hurtigt, så i to dage sad vi tæt pakket side om side på de til lejligheden udspændte, røde netmasker med ørepropper/høreværn og kedede os i 8-10 timer, fordi vi ikke kunne tale med hinanden pga. larmen fra flyets motorer. Forsvaret er en praktisk institution, ikke en bekvemmelig.

Noget af det første, vi gjorde, da vi ankom til Dubai ud på aftenen to dage senere efter en overnatning på en militærbase på Kreta og en optankning i Cairos internationale lufthavn, hvor vi spiste frokost på landingsbanen, var at smide det meste af tøjet og anlægge vores nye - og til lejligheden specielt fremstillede - daglige grå sommeruniform i stedet for vores sædvanlige blå. To dage tidligere var vi taget afsted fra typiske danske vintertemperaturer på omkring 5 grader, og da vi gik ud af flyet i Dubai troede jeg, at vi gik i luftstrømmen fra de endnu varme flymotorer. Luftstrømmen, der mødte os, var



OLFIs lange vej til Golfen. PETOs besætning snupede en Herkules.

Værnepligtige som officerer ved afgang fra Værløse i bugen på en C-13 Herkules.



varm og fugtig, men det skulle vise sig at være den normale aftentemperatur og ikke mindst luftfugtighed for Dubai på den tid af året: 25-30 grader om dagen og ned til omkring 15-20 grader om natten med en luftfugtighed, der føltes som mindst 90 %.

Da vi efter den LANGE rejse og tildelingen af uvante køjer og lukaf-kammerater ombord i OLFI, endelig havde tid til at sætte os på agterdækket og snakke med vores kolleger fra den anden besætning på havnen i Jebel Ali - vores basehavn, som lå ca. 40 km fra centrum af Dubai - var det påfaldende, at de gik klædt i lange bukser og pulli-wooli, fordi de frøs pga. den "lave" nattemperatur, mens vi svedte som små grisebasser og ikke kunne blive afklædt nok! Som vi sad der på kanisteren og drak sodavand og snakkede med vores kolleger med hjemve, må vi have set temmelig modsætningsfyldte ud for de forbipasserende: ivrige og vinterblege PETO-sejlere i shorts, t-shirts og bare tæer, og varme-vante og missions-trætte OLFI-gaster i lange bukser, sko og pulli-wooli eller vindjakke.

En uge senere kom resten af vores besætning, overleveringen blev tilendebragt, og endelig var OLFI vores. Noget af det første, der skulle ske, var som altid... rengøring! OLFI's møg og snavs skulle udskiftes med vores eget møg og snavs, og lidt usædvanligt om



Golf-uniformen, som også indbefattede en skarpladt MP49 med dobbelt magasin, når man gik vagt pga. den spændte situation

fattede denne rengøring også rengøring af vores gasgrej.

For at gøre rejsen til Golfen så let som muligt var det en del af aftalen, at vores besætning overtog Olfert Fischer i fuldt udrustet tilstand, hvilket også omfattede samtligt nødvendigt grej og udstyr. Så fordi ingen bryder sig om at dele spyt og gammel sved med andre, og personlig sikkerhed nu engang er den enkeltes ansvar, skulle redningsveste åbnes og pakkes om, og gasmasker rengøres... og hvordan gøres det bedre i 30 graders varme end på fordækket med en pøs og bar overkrop i solen un-

der den kyndige supervision af bødere, fordi de ganske enkelt ved mest om den slags?

Det var december - julemåneden - og da ingen ville komme til at fejre jul på god, gammeldags dansk manér under hjemlige himmelstrøg, blev der med det samme nedsat et juleudvalg, hvis formål var at gøre julen til en god og positiv oplevelse for os alle. Vores nye golf-uniform bestod bla. af lange, uldne, grå sokker, som ville have været praktiske hjemme på Holmen til kolde kajvagter i vinterhalvåret. Men i Golfens varme var de mere en kuriositet end et anvendeligt beklædningsstykke, så i mangel af kaminer og hjemmestrikkede sokker producerede juleudvalget - også kaldet Nissebanden i



Forsvarets grå uldstrømper fandt en fornuftig udnyttelse.

Operation Faraway. "Julegudstjeneste på agterdækket i Oman".





OLFI på siden af det norske støtteskib ANDENES.

daglig tale - et forslag til alternativ anvendelse af denne uniformsdel.

Julen kom og gik i Oman, og efter nytåret var blevet fejret til søs med et glas alkoholfri champagne på agterdækket kl. 24, fik vi fint besøg i januar. Det var pudsigt nok også den eneste dag i samtlige de tre måneder, vi var dernede, hvor den ellers rolige Golf viste tænder. Vores gæster fra det hjemlige "krigsministerium" med forsvarsminister Knud Enggaard i spidsen kom på besøg for at se til os og det norske støtteskib, KV Andenes, som vi havde slået følge på denne operation. Ministeren og hans følge skulle sejle med

fra UAE til Bahrain for at danne sig et indtryk af livet ombord, inden de fløj tilbage til Danmark.

I løbet af de 16 timer, gæsterne var ombord, rapporterede kokken halvforærmert, dog storgrinende, at der næsten ikke var blevet spist af den ellers rigelige forsyning af skipperlabskovs, som kabyssen havde lavet til lejligheden. Sanitten, derimod, rapporterede, at det tyndede ganske godt ud i hendes forsyning... af havbolcher! Og besætningen, ja vi indførte et nyt ord i Ordbog over maritime udtryk den dag: en "halv-Knud". En "halv-Knud" er et blæsevejr på en 15-18 m/s med deraf



Det var sådanne søer der gav anledning til sømandsudtrykket "En halv Knud".

følgende bølgegang.

Og så kom den morgen, hvor det for en gangs skyld ikke var svært at vække vagtholdet til morgenvagten kl. 4. Normalt var morgenvagten den vagt, det var sværest at hive folk ud af køjerne til, men denne morgen havde vi nyheder at lokke dem ud af køjerne med. I O-rummet var det Dronningens kvarter (dvs. os med de lige skibsnumre), der havde haft hundevagten mellem midnat og kl. 4, så det var os, der havde hørt beskeden tikke ind kl. 03.17 lokal tid: Invasionen af Kuwait var begyndt!

FN havde givet Saddam Hussein frist

til den 15. januar 1991 til at trække sine tropper ud af Kuwait. Nu var det den 17. januar 1991, og kl. 03.17 gik det rigtigt op for os, hvad det var, vi havde set nogle uger tidligere, da vi havde været på vej tilbage til Dubai og vores operationsområde i Golfen efter vores "juleferie" i Oman, som ligger lige uden for indsejlingen til Den Persiske Golf. Kursen havde været nord-nordvest, op mod Hormus Strædet og den smalle indsejling til Golfen, da vi i O-rummet havde observeret en 50-60 små og mellemstore ekkoer på radaren. De lå på rad og række, tæt under kysten, og bevægede sig langsomt i samme retning som os.



Når man er en lille korvet er det rart at have store venner. Her et af de to slagskibe fra Anden Verdenskrig, Missouri eller Wisconsin, der var blevet reaktiveret i begyndelsen af 1980'erne og på plads i Gulften i 1990/91.

Det var invasionsstyrken, og jeg tror, at det faktisk, at vi faktisk havde set styrken med vores egne øjne - så meget som det nu er at se noget på en radar-skærm - nu fik flere af os til at forstå, at vi faktisk var en del af noget stort. Det er let at komme til at føle, at alting er trygt og godt, sådan som det plejer at være hjemme i Danmark, når man befinder sig ombord et orlogsskib. Rutinerne er de samme, hvad enten vandet under kølen er Østersøen eller Det Indiske Ocean, så jeg tror ikke, at jeg var den eneste, der først rigtigt forstod, hvad det var, vi deltog i og hvilke kon-

sekvenser, krig kan have, før krigen begyndte den 17. januar 1991.

Men den morgen rykkede realiteterne ganske tæt ind i vores verden, også selvom vi ikke kom i nærheden af hverken Irak eller Kuwait. Inden afsejlingen fra Danmark i efteråret inden havde Folketinget besluttet, at korvetten ikke måtte deltage i de egentlige kamphandlinger længere nordpå, så vores opgave kom primært til at bestå i at håndhæve handelsembargoen og anråbe skibe i den sydlige del af Golfen, lige inden for Hormus Strædet. Det var

dræbende kedeligt og meget frustrerende for os, for soldaters gebet er nu engang krig.

Men sådan som sagerne var, blev det til, at vi i de 3 måneder, hvor vores besætning sejlede i OLFI - dvs. i perioden fra 11. december 1990 - 15. marts 1991 - anråbte vi i alt 426 skibe og sejlede størsteparten af de 11.789 sømil (21.833 km), som vores besætning tilbagelagde ombord i OLFI, i den sydlige ende af Golfen, langt væk fra Kuwait og resten af den internationale styrke.

Den 7. marts 1991, omkring det tidspunkt, hvor den første golfkrig sluttede, og ca. ½ år efter at OLFI var ankommet til Golfen, anråbte den danske korvet sit skib nr. 700 i alt, inkl. de lidt over 400 skibe, som PETO's besætning anråbte.

Det normale sejlads/i havn-forhold for en korvet er maks. 10 dage ude med 3 dage i havn. Men under krigen blev der rykket ved dette forhold, og hvor der f.eks. altid havde været frisk mælk til morgenmaden, kom der nu dage, hvor vi måtte nøjes med at hælde langtidsholdbar mælk på vores cornflakes. Sådanne forhold og det faktum, at der ikke er meget privatliv på så lille et skib som en korvet, hvor langt størsteparten af de menige sover på 6-mands banjer, og flere sektioner går 2-tørn på

havet, så tæres der kraftigt på mandskabets ressourcer, som ugerne går.

I de 42 dage, som den første golfkrig varede, var vi ikke bare på havet 78 % af tiden (mod 63 % før krigen), men når man også lægger savnet af dem derhjemme til den udvidede tid på havet og det yderst minimale privatliv, kan det ikke undre, at der skulle afreageres, når vi endelig kom i havn. Vi havde ganske enkelt brug for at vride os fri af dagligdagens rutiner og slappe af, og hvad er bedre egnet til det formål end en god fest?

Vores division, Operations-divisionen bestod af 3 sektioner: KI'ere (kampinformation), KU'ere (radio) og telefuppere (elektronikmekanikere), og vi holdt en fantastisk divisionsfest på badehotellet Chigaco Beach, som lå midtvejs mellem vores basehavn i Jebel Ali og Dubai, og hvor besætningen normalt kom for at bade og slappe af. Hotellet havde (naturligvis) en swimming pool, for ingen bader i Golfens blå vand, der ikke blot er for varmt pga. solens opvarmning, men som også kan være en halvfarlig affære pga. de giftige, gule havslanger, der hører hjemme der.

Bussen, der skulle hente os ved skibet, kom næsten 2 timer for sent, så vi hang gevaldigt med skuffen over de spildte timer af den sparsomme fritid, da vi



Olfert Fischer i Jebel Ali.

endelig kom af sted. Men dog ikke værre, end at en badetur og en kølig fadøl eller to i den sene eftermiddags-sol fik os på højkant igen, så vi var klar til resten af aftenen. Først var der buffet i strandkanten, og siden slog vi os løs i aftenens absolutte højdepunkt; en dybt seriøs konkurrence udi sådanne vigtige kompetencer, som enhver sømand med respekt for sig selv bør mestre: at more sig og drikke øl (ikke nødvendigvis i den rækkefølge)!

Men fester eller ej, så begynder en besætning, der har været afsted i 2-2½ måned, at savne det derhjemme. Alle savnede vennerne og familien, og nog

le savnede regnvejr. Mange savnede deres egen seng, og de fleste savnede friheden og roen til at være alene med sine egne tanker. For paradoksalt nok er det sådan for mange sejlere, at ligeså meget man savner at mærke skibet og dets bevægelser under sine fødder, når man har været hjemme i nogen tid, ligeså træt bliver man af skibet og rutinerne, når man har været afsted i nogle måneder.

Og hen imod slutningen på krigen i slut-februar / tidlig marts var bægeret ved at være fyldt op. OLFI's anden besætning havde hjemve, og vi glædede os til at blive afløst af OLFI's tredje, og oprindelige, besætning, som vi vid



OTOen i funktion. Glædessalut. Krigen er forbi. "Tordenskiold's" soldater kan vedne hjem.

ste, var i fuld gang med forskolen derhjemme.

Og så sprang bomben; Virkeligheden ramte os, hårdt. Vi skulle igen udskiftes i to hold, ligesom på udturen i december, og det var kun halvdelen af os, der kunne se frem til at afgå fra Dubai den 5. marts, som ellers var en dato, alle havde set frem til med længsel i mange uger. Der var ingen traditioner eller regler for, hvem der skulle afsted først, så det endte med, at der blev trukket lod. De stakler, der trak andet hold, var alt andet end glade - især ikke dem, der ikke bare skulle sidst hjem, men som også var kommet til Golfen med første hold i december.

Farvel Jebel Ali

Det var en meget, meget lang uge for de sidstnævnte, men intet er tilsyneladende fuldstændigt overladt til skæbnens til tider uretfærdige hænder i denne verden, og de, som havde trukket det lange strå og blev sendt hjem til Danmark på første hold, måtte udstå den samme lange flyvetur med en støjende C-130 og overnatning på Kreta, som på vejen ud. Men den anden halvdel af besætningen, som havde måttet vente en lille uges tid længere, fik ganske gratis et lift hjemover af Maersk Air, som tilfældigvis havde en maskine i Dubai, der alligevel skulle flyve tom hjem til København. Så anden halvdel



Nogle fra "PETOs" besætning og noget af deres grej på kajen i Jebel Ali inden hjemrejsen til Danmark.

kom hjem med anstand, på 1. klasse med opvarthning og i ét stræk.

Og sådan gik tiden for den lille krigs-korvet. OLFI var det mindste af samtlige de offensive enheder, der deltog i den første golfkrig. Men vi var også

det skib, der opholdt sig længst tid i operationsområdet, hvilket blev fejret ved genåbningen af Kuwait Havn i august 1991, hvor OLFI - denne gang bemandet af 4. og sidste besætning (også PETO-folk) - blev inviteret med. Men det er en anden historie...

Slaget ved Eckernførde som en konstabel oplevede det

Af Steen Schøn, cand. mag.
www.runesten.net

Som det vil være de fleste af dette blads læsere bekendt, fandt en af de største katastrofer i nyere dansk søkrigshistorie sted i Eckernførde Fjord under Treårskrigen, nærmere bestemt skærtorsdag den 5. april 1849. En dansk eskadre bestående af linjeskibet CHRISTIAN VIII, fregatten GEFION, de

to bevæbnede dampskibe Hekla og Geiser samt tre mindre fartøjer på slæb der anvendtes som transportfartøjer, skulle nedkæmpe det lokale forsvar på to kanonbatterier med i alt 10 stykker artilleri og landsætte et kompagni soldater.

Tidligt om morgenen den femte april sejlede CHRISTIAN VIII og GEFION ind i fjorden for at indlede et angreb

Maleri af slaget ved Eckernførde den 5. april 1849. Linjeskibet CHRISTIAN VIII, fregatten GEFION og hjuldampskibene HEKLA og GEISER led nederlag til Preussiske landbatterier. (Orlogsmuseet)



på de to batterier. Det nordligst blev hurtigt nedkæmpet, men GEISER kom i alvorlige vanskeligheder mod det sydlige batteri og GEFION forsøgte at bugser det beskadigede skib ud af fjorden. Uheldigvis fik GEISER en træffer i maskinrummet og kunne kun med nød og næppe redde sig selv ud af fjorden. Efterhånden var CHRISTIAN VII også kommet i problemer og HEKLA forsøgte at komme til undsætning. Nordbatteriet havde stadig ildkraft nok til at beskadige damperen, der måtte trække sig fra valpladsen.

Efter frugtesløse fredsforhandlinger mellem kl. 12.30 og 16.00 via en forhandler, som skibschefen på CHRISTIAN VIII, kommandørkaptajn Frederik August Paludan havde sat i land, genoptog man kampene og det stod hurtigt klar at GEFION ikke stod til at redde og sent på eftermiddagen strøg den sønderskudte fregat flaget. CHRISTIAN VIII fortsatte kampen i nogen tid efter, men skaderne på skibet var meget alvorlige og tabene store, så ved aftenstid overgav linjeskibet sig også. De brande der herskede om bord på CHRISTIAN VIII kom dog ikke under kontrol efter kapitulationen, til dels fordi tyskerne havde beordret alle våbenføre mænd fra borde og man koncentrerede sig i stedet om at bjærge så mange som muligt af de sårede i land. Omkring halvanden time efter overgivelsen indtraf katastrofen,

da ilden nåede skibets krudtmagasin og udslettede det fuldstændigt under en voldsom eksplosion. Næsten alle ombordværende og adskillige tilskuere på land blev dræbt.

Over hundrede mennesker blev dræbt den dag og medregnet sårede og tilfangetagende kom de danske tab op på over 1000 mennesker. En sort dag i dansk flådehistorie.

I gemmerne på Forsvarets Bibliotek findes en øjenvidneberetning, som ikke lader til at være blevet offentliggjort tidligere. Den er skrevet af P.C.E. Olsen, som gjorde tjeneste som halvbefaren konstabel om bord i CHRISTIAN VII under slaget.

Slaget ved Ekernefærde Skjertosdag 5'April 1849.

Under Opseilingen i Fjorden var jeg Lodhiver og underrettede om hvor meget Vand vi havde, og vedblev med dette intil de Fjendtlige Kugler gik i Nærheden af Linieskibet Christian den 8tende saa blev der slaaet Klar Skib, hvorpaa jeg forlod min Plads for at gaa til min Kanon N:2 paa øverste Batteri, som jeg var Kommandør for; hele min Besætning bestod af 10 Mand.

Det varede kun et Øieblik, saa vare vi i Heden med det Nodre Batteri, som bestod af 4re Kanoner, det varede ikke længe inden vi havde demoleret dette Batteri, den ene Kanon slog Koldbøtte

EKERNFÖRDE.

FELTTOGET 1843.



Ekernförde. Felittoget 1848. Plan II fra Generalstabens Værk om Krigen 1848 - 1850. Troppenes placering er vist på to tidspunkter. (Forsvarets Bibliotek)

efter den efter den anden, for enhver Kanon der intet vendte Munden i Vejret, eller Druen, gave vi et glædeligt Hurra. Da vi vare færdige med det Nodre, gave vi os i Færd med det Søndre; omtrent ved Middagstid vare vi ogsaa færdig med dette.

Det havde ogsaa 4re Kanoner, de 3 Kanoner vare ubrugelige, saa de havde kun 1 tilbage, de kunde skyde med, da der blev slaaet at holde inde med Sjaseringen. Skydningen ophørte fra begge sider. (Vaabenhvile)

Nu havde jeg midstet min Visekommandør Axsell Axelsen en 24 pund Kugle havde taget hans højere Arm, og hele Underkæben bort, den samme Kugle havde borttaget Jernknæet, samt min Fængrørsdaase, Splinterne af Skibet havde ligeledes saaret 2 Mand af mine Folk.

Da gik jeg op paa Dækket, hvor der blev givet Ordre til at beslaa Forre Mærseil, jeg ændrede op med, for at see mig omkring, og imedens vi laa paa Raaen kørte et Fæltbatteri lige for øiene af os, og plantede deres Kanoner agtenfor Linieskibet, og paa Batteriet i Land varmede de Kugler, som senere blev til vor Ulykke.

Da Slaget tog sin Begyndelse igjen stod den prøisiske Militær paa højere Land, end Batteriet laa hvilket jeg ikke kunde lide at see, hvorfor jeg sendte dem 2 Skud efter hinanden som var ladet med Kugle og Skraa- sæk; de forlod deres Plads, og kom ikke mere tilsyne.

De Fjendtlige Kugler faldt; de fleste imellem de forreste Kanoner, derfor midstede jeg ogsaa de fleste Folk. Jeg havde kun 4re Mand tilbage om Eftermiddagen, hvorfor jeg henvente mig til min Batterischef Løitenant Rambuck om at faa Folk til at assistere mig ved Kanonen, da mit Mandskab blev træt.

Løitenanten sagde:” min Gut tag saa mange som du har Brag for,” men der var ingen som kom mig til Hjælp.

Der blev atter slaaet ”hold inde med Skydningen” da var det at vi havde strøget Flaget.

Da kom Overkanonér Godtfred hen til mig, og sagde:” kan du gaa ned paa Bannierne, og stikke paa Krudtkasserne, thi de skal kastes over Bord; jeg gik derned, og var der en Tid, Laagene paa Krudtkasserne var aabne, og der stod flere Løbelandterner ovenpaa Krudtet, hver med en lille Stump Lys, som næsten var udbrændt; Glas i Lygterne var der intet af, saa det var intet behageligt Arbeide, jeg var kommet til, men lige paa engang fik en af mine Kammerater Øie paa mig, han sagde:” kom op Kammerat, og faa noget at spise, det kan du trænge til.

Jeg som ikke havde nydt noget siden om Morgenens Klokken 4 lystrede strax, og kom op paa Dækket.

Der saa jeg Næstkommandereren Herr Kaptain Kriger gaar frem og tilbage; det var første Gang, jeg saa ham fra om Morgenens, da jeg kastede Loddet for at

Underrette hvormeget Vand vi havde. Jeg kan see ham endnu med hans store Kappe, og hans Kikkert paa Ryggen, hans Kones Portræt under Armen; hvergang han kom Agter ud, stod han stille, saa paa sin Kone, og med en Hurtighed var Portrættet under Armen. Ligeledes gjorde han, naar har kom til Falderebet.

Paa engang siger Kaptainen Kriger:” Børn gaae agter ud i Fald Forskibet skulle springe, men Mandskabet blev paa deres Plads.

En tid derefter siger atter Kaptein Kriger:” Børn gaar ned til Trøkværket, ikke for min Skyld, men for eders egen Skyld.” Jeg var saa nær at jeg var en af de første, som kom ned paa Øverste Batteri; saa og som Følge deraf ogsaa paa Underste Batteri; saa Ilden Forude, hvorfor det galt om at komme op paa Dækket. Folkene standsede paa Trappen, fordi der var fuldt af Folk.

Der var 2 Trapper ved Siden af hinanden, og jeg var saa heldig at benytte den Trappe som stod ledig, løb agter om Stormasten, op i Storrøstet, thi Baaden var ved, Faldrebet.

Baaden haledes Agterud, jeg sprang i Baaden ned imellem Folkene, saa Ilden Forude, hørte Kanonerne gik af; Skibet var gaaet i Luften, Baaden jeg var i kæntrade, og da jeg kom over Vandet, saa jeg brændende Seil i Luften, samt mange andre Brandsager, og da Tingene begyndte at falde ned rundt omkring mig, dukkede jeg under

Vandet, kom op, og alt var stille.

Derpaa svømmede jeg i Land.

Anmærkning, Visekommandørens Plads er paa venstre Side af Kanonen, og i Borde.

Han skal træde et Skridt frem, og til Høire, for at sætte Fængrøret i Kanonen, med høire Haand.

Det var ved en saadan Manøver, at han blev dræbt. Kuglen som tog Jernknæet, gik i 2 Stykker. Jernknæet i 3 Stykker, hvoraf de 2 Stykker faldt lige ned, det 3die faldt midt skibs, hvor ogsaa Kuglens 2 Stykker laa, tillige med Fængrørsdaasen.

*sign./Peter Christian Eduart Olsen
født den 18 September 1826*

Efter krigen fortsatte P.C.E. Olsen i marinen og blev året efter gift med den to år ældre Wilhelmine, som han ogsaa fik flere børn med. Ved en folketælling i 1855 finder vi ham sammen med hustruen og det ældste barn i Bjørnegade i Nyboder, hvor han står listet som halvbefaren konstabel. Allerede året efter forlod han dog marinen for at indtræde i en nyoprettet stilling som havnefoged ved Struer havn. En stilling han bestred i utrolige 56 år indtil 1912. Jobbet som havnefoged var dog meget dårligt betalt. I 1873 så havnefogeden sig nødsaget til at ansøge om et tillæg til sin løn på grund af de generelle

prisstigninger og udgifter til at hjælpe en syg søn. Anmodningen afstedkom et midlertidigt dyrtidstillæg til lønnen og herefter var Olsen nødt til at holde svin for at supplere den magre indtægt

fra jobbet. Hvad der skete med Peter Christian Eduart Olsen, da han gik af (eller døde) som 86-årig i 1912 vides ikke, men noget helteotium blev det i hvert fald nok ikke til.



Peter Christian Eduart Olsen som ældre under sit arbejde som havnefoged i Struer:(Struer Museum)

John Paul Jones

Amerikansk sø- og frihedshelt og russisk admiral

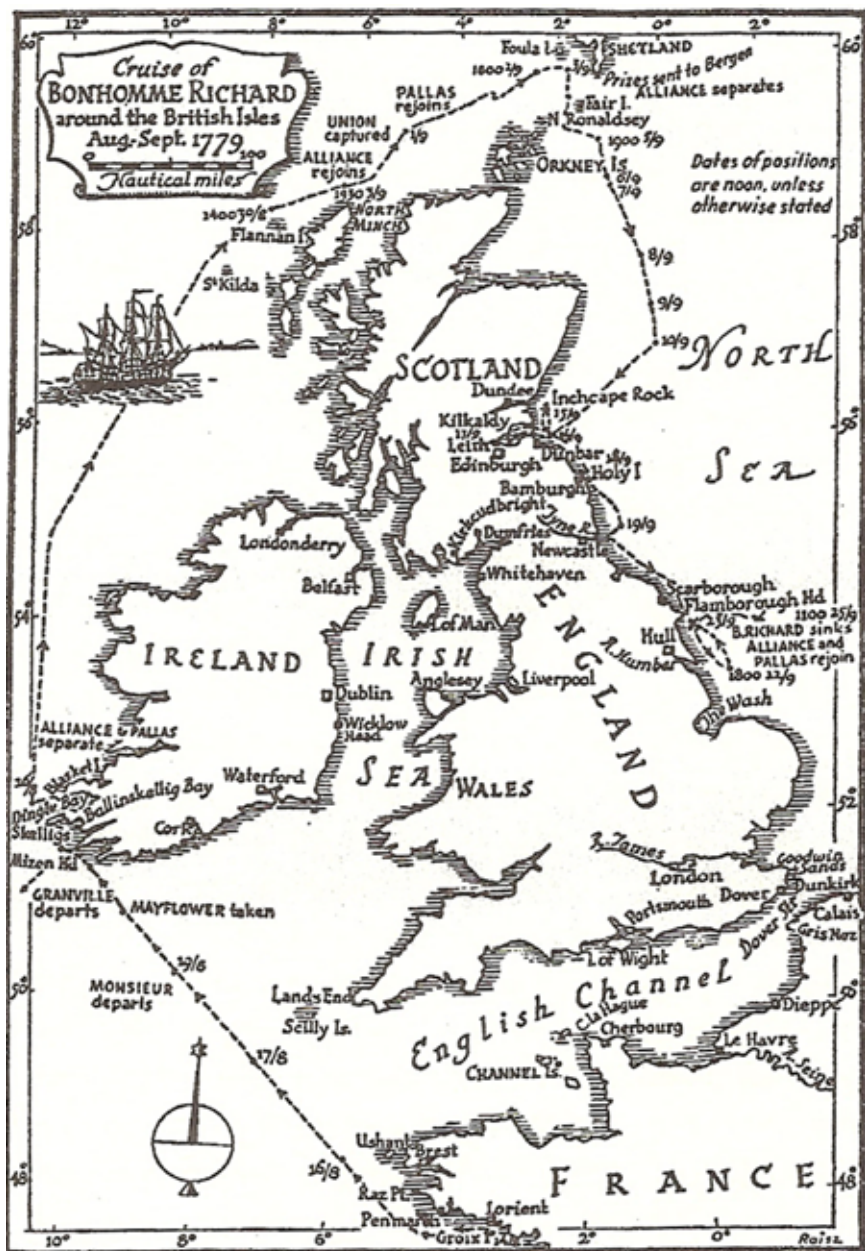
Anden del / første del bragtes i MHT nr. 3/2012

af Per Jacobsen

Jones sendte nu kutteren CERF ud for at lede af de savnede fartøjer og skibets master, og medens man afventede kutterens tilbagekomst, blev man ramt af en storm. Kutteren vendte imidlertid ikke tilbage. Man havde ikke fundet de 2 fartøjer, og kutterens chef, Varage, besluttede, uden at underrette Jones, at vende tilbage til L'Orient. Han begrundede sin beslutning med, at kutteren havde lidt store skader under stormen, men beslutningen var utvivlsomt påvirket af den aftale, som Chaumont havde tvunget Jones til at indgå før togtets start. Det viste sig i øvrigt senere, at masteren og hans besætning var blevet fanget, da fartøjet var landet, for at besætningen kunne finde noget spiseligt i land (65). I mellemtiden havde Landais gjort alvor af sin trussel, og havde med ALLIANCE forladt eskadren, ligesom kaperen GRANVILLE, der havde taget en prise. Endelig havde PALLAS beskadiget roret, som det ville tage nogen tid at reparere. Eskadren var således reduceret til BONHOMME RICHARD, briggen VENGEANCE og den beskadigede PALLAS. I overensstemmelse med sit personlige

motto: "*Never give up*", besluttede Jones at fortsætte togtet med den reducerede eskadre. Da man den 30. august havde passeret det nordvestlige hjørne af Skotland erobrede man ud for Cape Wrath UNION, en britisk "*letter of marque*", d.v.s. et handelsskib, der havde regeringens autorisation til at udføre kaperier af fjendtlige skibe. På dette tidspunkt dukkede ALLIANCE op igen med en prise. For at forbedre forholdet til Landais beordrede Jones ham til at sende en prisebesætning ombord i UNION. Igen handlede Landais imod sine ordrer fra Jones, idet han sendte de 2 skibe indtil Bergen, et forhold der senere skulle volde Jones og den amerikanske regering store kvaler. På dette tidspunkt havde PALLAS også afsluttet sin reparation, og Jones kunne den 1. september stå øst om Orkney Øerne og ned langs den skotske nordøstkyst. Igen forlod Landais, der havde negligeret en ordre fra Jones om at komme om bord i BONHOMME RICHARD til en konference, eskadren uden ordre.

På dette tidspunkt havde Jones taget en del priser, men af langt større betydning



Kort, der viser BONHOMME RICHARDS togt i 1779.

var formentlig den panik, han eskadre skabte i den britiske befolkning. De store britiske dagblade havde masser af beretninger om tilstedeværelsen af Jones og hans eskadre på de britiske kyster (66). Omkring midten af september var Jones ud for Leith, Edinburghs havneby. Det var hans mening at gøre landgang i Leith, hvor han ville forlange en løsesum, hvis ikke byen skulle brændes ned. Han anså et sådant angreb som en form for gengældelse for de britiske nedbrændinger af amerikanske byer. De andre skibschefer var skeptiske overfor planen, som de anså for meget dristig, men da Jones stillede en løsesum på 200.000 pund sterling i udsigt, accepterede de planen. Alle forberedelser til angrebet var gennemført, og eskadre var den 16. september på vej ind i Firth of Forth, da vinden vendte, og blæste stik imod de amerikanske skibe, og angrebet måtte opgives (67). Forsøget medførte naturligvis, at panikken i den britiske befolkning over eskadrens tilstedeværelse ikke blev mindre.

Jones stævne nu syd på. Tanken var, at han ville forsøge et angreb på Newcastle. De 2 franske skibschefer var imidlertid uvillige overfor denne plan, og chefen for PALLAS truede med at forlade eskadren, såfremt Jones fastholdt sin plan. Resultatet blev, at angrebet blev opgivet, selvom

besætningen på BONHOMME RICHARD var villig til at gennemføre det uden bistand fra de øvrige skibe. På dette tidspunkt havde den britiske flåde iværksat en større operation for at finde og nedkæmpe BONHOMME RICHARD og de øvrige skibe i eskadren. I operationen deltog de britiske fregatter ULYSSES, BOSTON og den tunge fregat EMERALD samt linieskibet ROMNEY.

Kampen med HMS SERAPIS.

Den 22. september, da eskadren var godt 22 sømil nordvest af Scarborough Head, observerede man topsejlene på en stor konvoj syd for Scarborough. Konvojen bestod af godt og vel 40 skibe, formentlig alle med en kostbar ladning. Denne observation blev begyndelsen på de begivenheder, der medførte, at John Paul Jones i dag stadig er forbilledet for den amerikanske søofficer, og som medførte, at hans kiste i 1906 blev flyttet fra en inferior parisisk kirkegård til kapellet på den amerikanske søofficersskole i Annapolis. Transporten foregik under store æresbevisninger ombord i USS BROOKLYN, der blev eskorteret af 3 andre krydsere, USS TACOMA, USS CHATTANOOGA og USS GALVESTON.

Jones forfulgte den observerede konvoj, og den 23. september stødte ALLIANCE og PALLAS igen til eskadren. Jones fik nu underretning fra lokale lodser om, at konvojen var en baltisk

konvoj med ”naval stores” til den britiske flåde. Den blev konvojeret af den tunge fregat HMS SERAPIS, der formelt var bevæbnet med 44 kanoner, men utvivlsomt, hvad der var almindeligt i britiske orlogsskibe, førte lidt flere, måske hele 50. SERAPIS var i modsætning til BONHOMME RICHARD kobberforhudet, og derfor hurtigere og mere manøvreedygtig end denne. Foruden SERAPIS blev konvojen beskyttet af HMS COUNTESS OF SCARBOROUGH, en lille 20 kanoners korvet, der som BONHOMME RICHARD oprindeligt var et handelsskib. Besætningen på dette britiske fartøj var formentlig stadig civil (68).

Chefen for den britiske fregat, Captain Richard Pearson, der var en rutineret 34-årig skibschef, var blevet advaret fra land om den britiske eskadres tilstedeværelse, og beordrede nu konvojen til at søge ind til Scarborough, hvor den kunne blive beskyttet af kanonerne på Scarborough Castle, og den 23. september om eftermiddagen placerede han SERAPIS og COUNTESS OF SCARBOROUGH imellem konvojen og den amerikanske eskadre, således at Jones nødvendigvis måtte nedkæmpe de 2 britiske orlogsskibe, for at få mulighed for at erobre konvojens skibe.

Der var ikke tvivl om, at SERAPIS styrkemæssigt var særdeles overlegen

i forhold til BONHOMME RICHARD. Den ombyggede Indiensfarer, var både svagere armeret, langsommere og mindre manøvreedygtig end den britiske fregat. På den anden side ville den amerikanske eskadre, hvis den kunne holde sammen, artilleristisk være stærkere end de 2 britiske skibe. BONHOMME RICHARD havde dog en meget stor fordel i forhold til SERAPIS, idet dens besætning var meget større, et forhold, som under den kommende kamp skulle få afgørende betydning.

Jones beordrede nu sin eskadre til at danne slaglinie. Som sædvanligt undlod Landais i ALLIANCE at rette sig efter ordren. De 2 fregatter manøvrerede i den lette vind for at nå hinanden. Pearson stagvendte i et bagbords drej, en manøvre, som Jones fulgte. Hen imod aften var de 2 fregatter kommet på prajefstand. Pearson identificerede nu sig selv overfor Jones, og rettede herefter det traditionelle spørgsmål ”*What ship is that*” til BONHOMME RICHARD. Jones, der på dette tidspunkt førte britisk flag (69), svarede med navnet på en britisk ostindiefarer, PRINCESS ROYAL. Pearson, der kun kunne betragte BONHOMME RICHARD langskibs forfra, havde derfor svært ved at konstatere skibets nationalitet, og spurgte herefter ”*Where from*”. Jones tøvede med svaret for at trække tidspunktet for den uundgåelige kamp ud så længe som

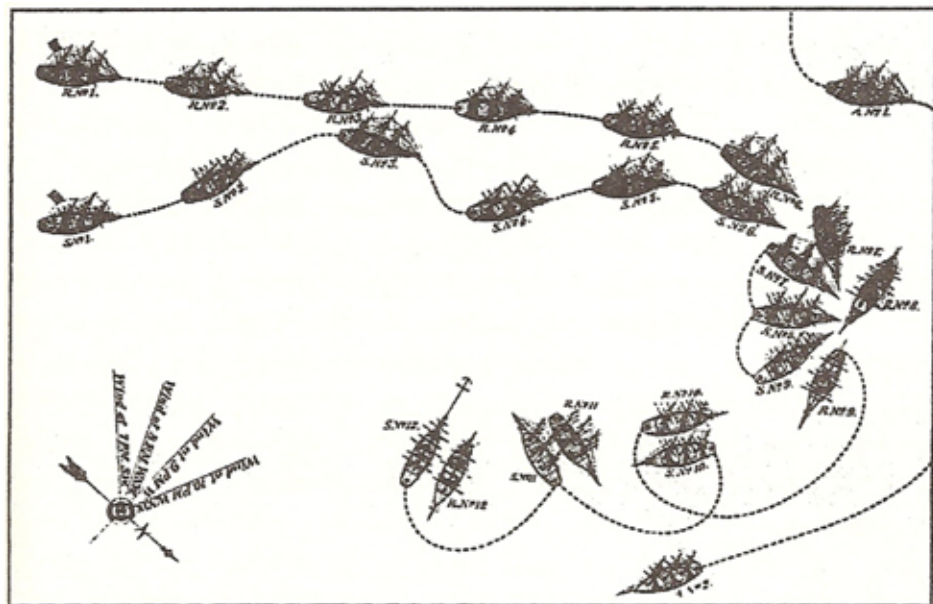
muligt, og Pearson truede nu med at give BONHOMME RICHARD en bredside, med mindre Jones svarede omgående. Det blev dog ikke aktuelt, idet en af skarpskytterne i toppene på BONHOMME RICHARD affyrede et musketskud. Det blev signalet til kampens begyndelse, idet Jones nu hejste det amerikanske flag, og begge fregatter affyrede stort set samtidigt deres bredder imod hinanden.

På dette tidspunkt lå ALLIANCE underdrejet, medens Cottineau i PALLAS lå på en kurs, der førte ham længere væk fra begivenhederne. Ricot i VENGEANCE stod ligeledes bort fra de 2 fregatter, en reaktion, som, briggens styrke taget i betragtning, var særdeles fornuftig. Resultatet var imidlertid, at den britiske skibschef i SERAPIS nu kunne koncentrere sig om BONHOMME RICHARD.

Jones plan for den kommende kamp var, at hans 18 pundige kanoner skulle skyde med runde kugler mod det britiske skibs skrog, medens de 12- og 8-pundige skulle skyde mod rigningen med ammunition, der var egnet til at ødelægge den. Den store besætning skulle naturligvis bruges på dækket til at afværge eventuelle forsøg på entring, men en del, herunder de franske marinere, blev anbragt i de 3 toppe som skarpskytter, der kunne beskyde dels skytterne i det britiske skibs

toppe og dels det britiske skibs dæk. Denne stærke bemanning i toppene på BONHOMME RICHARD fik afgørende betydning for kampens udfald.

I de følgende timer udspandt sig en hård kamp mellem de 2 skibe. Karakteristisk for den følgende kamp på liv og død var det nok, at den britiske fregatchef, Pearson, personligt havde naglet det britiske flag til masten. De 2 fregatter manøvrerede nu i nogen tid mod hinanden for at opnå en fordelagtig position, hvorfra man kunne beskyde modparten langskibs. Da SERAPIS, ikke mindst på grund af dens kobberforhudning, var såvel hurtigere som mere manøvreedygtig end BONHOMME RICHARD, opnåede det britiske skib flere gange denne fordelagtige position, hvorfra SERAPIS kunne rette ødelæggende langskibs salver imod det amerikanske skib. Hertil kom, at det britiske skibs skudkadence var hurtigere end det amerikanske skibs. Det lykkedes nu Jones, der var klar over, at hans skibs eneste mulighed for at gå sejrrigt ud af kampen var at komme på klosthold af det britiske skib, at lægge BONHOMME RICHARD på tværs af det britiske skibs agterstavn, og forsøge at borde det. Berøringsfladen mellem de 2 skibe var imidlertid for smal, og den britiske besætning havde ikke vanskeligt ved at afvise entringen (70).

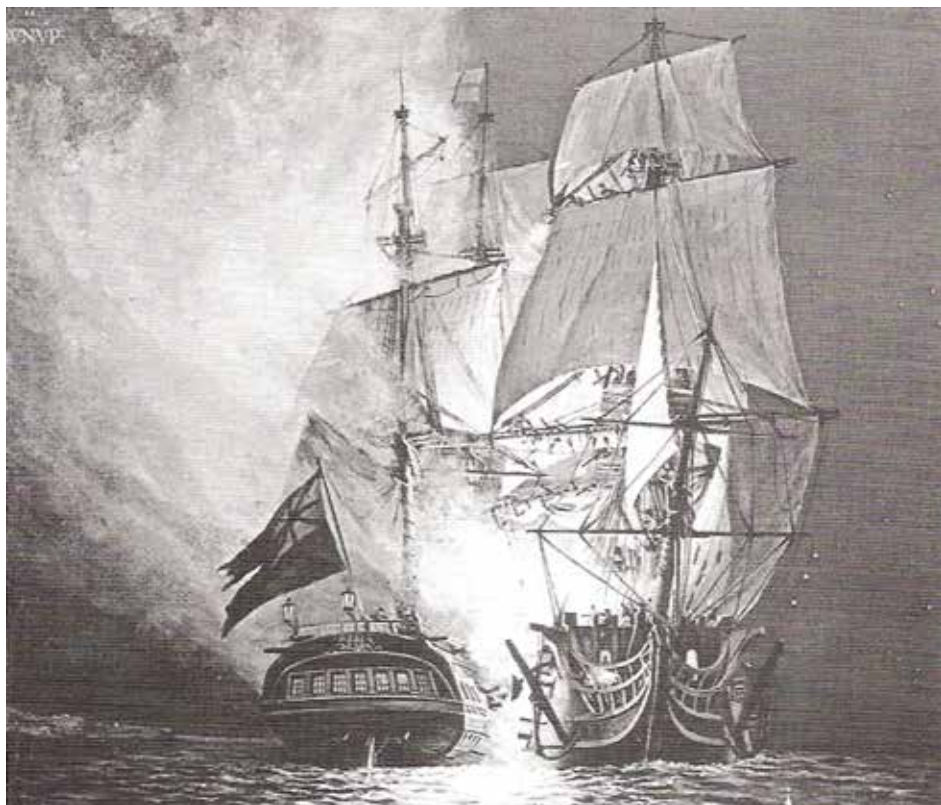


Skitse, oprindeligt tegnet af John Paul Jones, Den viser manøvrerne under kampen ved Flamborough Head den 23. september 1779 mellem BONHOMME RICHARD og HMS SERAPIS.

Pearson forsøgte nu, at krydse BONHOMME RICHARDS bov, men drejede for tidligt med det resultat, at det amerikanske skibs bovspryd kom ind i rigningen på SERAPIS. Pearson prajede nu Jones, og spurgte, om han havde strøget. Spørgsmålet var, de allerede skete ødelæggelser af BONHOMME RICHARD og det amerikanske skibs demonstrerede underlegenhed taget i betragtning, ganske normalt. Jones nu klassiske svar: *"I have not yet begun to fight"*, har utvivlsomt forbløffet Pearson, idet situationen

for BONHOMME RICHARD var en sådan, at en overgivelse ikke ville kunne bebrejdes Jones (71). Det lykkedes Jones at frigøre sig fra SERAPIS, og da skibene skiltes, kovedte det britiske skib, og de 2 skibe lå igen i parallelle positioner. Således at SERAPIS vendte sin bagbords side mod det amerikanske skibs styrbords side.

Den britiske chef bakkede nu sine topsejl for at sakke i forhold til det amerikanske skib, idet han ville prøve at komme tværs af det amerikanske



Kampen mellem BONHOMME RICHARD og HMS SERAPIS.

skibs agterstavn, således at han kunne beskyde det langskibs. Overfor denne manøvre drejede Jones styrbord over, og de 2 skibe lå igen på kloshold, og nu var bovsprydet på SERAPIS infiltreret i riggen på BONHOMME RICHARDS styrbords bov. Jones øjnede nu muligheden for at opnå den kamp på kloshold, der var den eneste mulighed for, at BONHOMME RICHARD trods alt ville gå af med sejren, og han sørgede for at de 2 skibe blev bundet til hin-

til hinanden, idet et overskudt forstag fra SERAPIS kunne nås fra BONHOMME RICHARD, og det blev surret omkring mesanmasten på BONHOMME RICHARD, og forbindelsen blev udbygget med adskillige entredræg. De 2 skibe lå nu med deres styrbords sider op ad hinanden (72). I denne position af skibene, fik Jones mulighed for at udnytte at hans besætning var betydeligt større end besætningen på det britiske skib, og navnlig fik

bemandingen af toppene med bl.a. franske marinere som skarpskytter væsentlig betydning for den videre udvikling af kampen, idet de bestrøg det britiske skibs dæk med en dødelig musket- og kardæskild.

Pearson ankrede nu SERAPIS, muligvis fordi han håbede på herved at frigøre sig fra det amerikanske skib.

Efterhånden var klokken blevet lidt over 2000, og slaget havde foreløbigt varet mindre end en time. De 2 skibe var drevet med strømmen mod nordvest, og BONHOMME RICHARD blev mere og mere medtaget af den hurtige beskydning fra SERAPIS, men samtidigt led dette skib også store tab på grund af beskydningen fra BONHOMME RICHARDS toppe. På dette tidspunkt var begge skibe kommet i brand. Branden på det amerikanske skib skyldtes formentlig, at adskillige af de 6 udtjente og gammeldags 18-pundige kanoner, som skibet var udstyret med, straks ved slagets begyndelse var eksploderet (73).

Begge skibe var nu stærkt medtagne, men BONHOMME RICHARD nok mest, idet dette skib nu ikke var stort andet end et vrag. På grund af de mange beskadigelser herskede der nu en vis forvirring ombord i det amerikanske skib. De mange britiske fanger ombord var blevet løsladt, og hjalp nu med til at betjene pumperne, således at skibet ikke

sank. Jones deltog selv i betjeningen af kanonerne på skansedækket. Dette batteri havde hidtil været ledet af Purseren, der imidlertid var blevet alvorligt såret. I forvirringen havde skibets Kanonér fået den opfattelse, at både chef og næstkommanderende var faldet, og da han var sikker på, at skibet ville synke, medmindre man straks overgav sig, prajede han over mod SERAPIS: "*Quarter, quarter*". Jones, der hørte råbet, slog omgående Kanonéren i dækket med en uladt pistol. Captain Pearson i SERAPIS havde også hørt råbet, og prajede mod BONHOMME RICHARD: "*Have you struck? Do you call for quarters?*" Jones' svar var kontant: "*No, I'll sink, but I'll be damned if I'll strike.*" (74).

Det næste træk fra Pearson var et forsøg på at entre det amerikanske skib, men det blev afvist, ikke mindst på grund af den store amerikanske besætning..

Af eskadrens øvrige skibe var PALLAS i varm kamp med den britiske korvet, COUNTESS OF SCHARBOROUGH, medens VENGEANCE holdt sig på behørig afstand uden at blande sig i kampene. Landais i ALLIANCE havde igen sluttet sig til eskadren. Han krydsede nu de to sammenkoblede skibe og fyrede en salve mod det britiske skib bov, men en stor del af den ramte BONHOMME RICHARDS agterstavn. Derefter krydsede han skibene og fyrede en salve mod det

britiske skibs agterstavn, hvorved han naturligvis også ramte det amerikanske skibs bov. Efter slaget blev det hævdet, at Landais havde handlet bevidst for at skade BONHOMME RICHARD, således at han bagefter kunne få æren for at tvinge SERAPIS til at stryge (75).

På dette tidspunkt, hvor kampen havde varet i mere end 3 timer, er der næppe tvivl om, at Pearson nu ventede, at BONHOMME RICHARD snart ville stryge. Nu indtrådte der imidlertid en ændring af situationen. En af de søfolk, der fra det amerikanske skibs ræer kastede håndgranater ned på SERAPIS' dæk, havde held til at droppe en håndgranet igennem en åben luge og ned på det underliggende kanondæk. Da granaten eksploderede, antændtes det krudt, der var bragt op fra magasinerne til betjening af kanonerne. Resultatet var, at kanondækket blev neutraliseret, og det britiske skibs hovedarmering blev tavst (76). Nu var det Captain Pearson, der måtte overveje en overgivelse. Han kunne konstatere, at han havde udført sin opgave, idet konvojen, han skulle beskytte, nu lå sikkert i Scarboroughs havn. Samtidigt måtte han også konstatere, at han med en ødelagt rigning og den uvirksomme hovedarmering ikke ville kunne modstå en entring af den talrige amerikanske besætning. Han besluttede derfor at stryge, hvilket skete kl. 2315. Captain Pearson blev nu

af næstkommanderende i BONHOMME RICHARD, Lieutenant Dale, eskorteret ombord i det amerikanske skib, hvor Jones som anerkendelse af britens tapperhed leverede hans sabel tilbage (77). Nogen tid før den britiske fregat strøg, var det samme sket for COUNTESS OF SCARBOROUGH.

Kampen mellem SERAPIS og BONHOMME RICHARD havde været hård. Begge skibe var meget medtagne. BONHOMME RICHARD var et synkefærdigt vrak, og umiddelbart efter kampens afslutning gik stormasten på SERAPIS over bord. Den tog meget af rigningen med sig, og efterlod fregatten med fokkemast, foremersestang og mesanmast. De personelle tab på de 2 fregatter havde været store. Mere end 150 medlemmer af den 322 mand store besætning på BONHOMME RICHARD var faldet eller såret, og det samme var tilfældet for godt 130 medlemmer af den 284 mand store besætning på SERAPIS (78).

Efter slaget.

De første bestræbelser efter slagets ophør gik ud på at slukke brandene på de 2 skibe, og dernæst at forsøge at holde BONHOMME RICHARD flydende. Besætningen på BONHOMME RICHARD fik assistance fra ALLIANCE, PALLAS og VENGEANCE i disse bestræbelser. Det første lykkedes, og det så ud, som det sidste også skulle lykkes, men i

løbet af natten til den 24. måtte man opgive. Besætning og fanger blev overført til SERAPIS, og kl. 1030 den 25. om formiddagen sank BONHOMME RICHARD (79).

SERAPIS og resten af eskadren stævnedes nu imod Texel. Jones ville have foretrukket at søge ind til det franske Dunkerque, idet han forudså vanskeligheder med hensyn til udveksling af fanger i Texel. Hans ordrer lød imidlertid på Texel, og de øvrige skibschefer insisterede på at følge ordrene. Resultatet blev, at Jones bøjede sig, og eskadren anløb Texel den 3. oktober, og blev blokeret her af det britiske 50-kanoners skib, HMS JUPITER og 3 britiske fregatter.

Under opholdet i Texel havde Jones en del besværligheder med de hollandske myndigheder. Storbritannien forlangte også SERAPIS udleveret, idet man hævdede, at Jones som oprører ikke havde nogen legitimitet til at erobre det britiske skib. Dette krav modstod hollænderne dog. De hollandske flådemyndigheder forlangte også, at Jones hurtigst muligt skulle forlade den hollandske havn, hvilket imidlertid på grund af den britiske blokade var nærmest umuligt. Under opholdet lykkedes det at få etableret en fangeudveksling, dog ikke med amerikanske fanger, som Jones håbede, men med franske. Under opholdet i

Texel blev Landais sat fra bestillingen af den amerikanske kommissionær i Paris, Benjamin Franklin, og han blev erstattet med Jones. I mellemtiden var PALLAS og VENGEANCE vendt tilbage til deres franske identitet, og de 2 britiske priser overdraget til Frankrig, således at Jones nu kun skulle slippe væk fra Texel med ALLIANCE (80).

Sidst i december var ALLIANCE igen søklar og vejr og vind ændrede sig, så forholdene blev gunstige for Jones, og den britiske blokadeeskadre var på grund af kraftige østlige vinde blæst væk fra sin blokadestation. Jones benyttede lejligheden og forlod Texel den 27. december. Han passerede en britisk flåde, der var ankreth i The Downs nordøst for Dover, og søgte nu ned i den Biscayiske Bugt i håbet om at erobre nogle priser. Han havde dog ikke heldet med sig, og den 16. januar anløb han La Curuna på den spanske kyst, som han forlod igen den 27. januar, og han ankrede på rheden ud for L'Orient den 10. februar, og den 19. februar gik han ind i inderhavnen (81).

I april besøgte Jones Paris, hvor han blev fejret som en helt. Den franske marineminister, Sartine, sendte på Kong Ludvig den XVI's vegne en meget lang og positiv skrivelse til den amerikanske regering, hvor kongens tilfredshed med Jones blev udtrykt

meget klart. Kort efter tildelte den franske konge Jones ordenen "Order of Military Merit", der gav ham den franske titel "Chevalier", og herudover donerede kongen ham en smukt dekoreret sabel med guldhæfte (82).

Der er ingen tvivl om, at Jones sejr over SERAPIS havde enorm psykologisk betydning. Såvel i Frankrig som i USA, hvor den var en tiltrængt modvægt overfor de mange tilbageslag, som den unge amerikanske flåde havde lidt.

Det var meningen, at Jones skulle være returneret til USA med ALLIANCE, lastet med diverse militære forsyninger. Der opstod imidlertid diverse forviklinger, herunder uenighed mellem de amerikanske kommissionærer i Paris, og resultatet blev, at Landais igen blev chef for ALLIANCE. Ved ankomsten til USA blev Landais dog stillet for en krigsret, og afskediget.

I stedet blev Jones sendt til Amerika som chef for 20-kanoners sloopen ARIEL, som franskmændene havde erobret i 1777, og havde overdraget til amerikanerne i 1780 med henblik på transport af militære forsyninger til den amerikanske hær. Efter et forgæves forsøg, hvor ARIEL var blevet delvist afmastet under en voldsom storm, kom Jones endelig af sted med den fuldtlastede ARIEL den 18. december 1780. Jones søgte at undgå møder

med den britiske flåde, og benyttede derfor en sydlig rute fra L'Orient til Philadelphia noget borte fra den rute, der sædvanligvis blev benyttet af britiske handelsskibe. Alligevel mødte han den britiske 20-kanoners kaper, TRIUMPH. ARIELS bevæbning var blevet reduceret, således at det blev plads til flere forsyninger til den amerikanske hær, og den britiske kaper havde derfor en ikke uvæsentlig artilleristisk fordel overfor Jones. Alligevel lykkedes det ham, efter at have fyret sin bredside langskibs agten fra mod briten, at tvinge denne til at stryge. Den britiske kaperchef forbrød sig nu mod normal kutyme, idet han, medens Jones satte fartøj i vandet for at bemægtige sig sin prise, satte så mange sejl som muligt, og hurtigt fjernede sig så meget fra ARIEL, at han var uden for skudvidde fra dennes kanoner. Herefter kunne den britiske kaper uden besvær sejle fra ARIEL (83).

Efter ankomsten til Amerika udtalte kongressen på baggrund af rapporten om togtet med BONHOMME RICHARD sin ubetingede ros til Jones. Det hedder heri:

"The United States in Congress assembled, having taken into consideration the report of the Board of Admiralty of the 28th of March last, respecting the conduct of John Paul Jones Esq., captain in the navy,

*do **Resolve**, That the thanks of the United States in Congress assembled, be given to Captain John Paul Jones, for the zeal, prudence, and intrepidity with which he has supported the honor of the American flag; for his bold and successful enterprises to redeem to captivity the citizens of these States who had fallen under the power of the enemy; and in general for the good conduct and eminent services by which he has added lustre to his character, and to the American arms”* (84).

Linieskibschef.

Der var nu tanker om at udnævne Jones til De forenede Staters første Rear Admiral, og en kongreskomité anbefalede faktisk, at Jones blev forfremmet. Nogle af de Captains, der stod foran Jones på anciennitetslisten, hørte om den påtænkte udnævnelse, og gjorde indsigelser imod denne. Resultatet blev, at Kongressen opgav udnævnelsen med det resultat, at den første Rear Admiral i US Navy først blev udnævnt i 1862 (85). Derimod fastholdt en enig Kongres udnævnelsen af Jones til chef for det første amerikanske linieskib, AMERICA. Denne post overtog han den 12. august 1781, hvor han overtog tilsynet med bygningen (86).

Denne kommando skulle også blive en skuffelse for Jones. I sommeren 1782, hvor AMERICA nærmede sig

færdiggørelse, forliste det franske linieskib MAGNIFIQUE på en klippe under indsejling til Boston. Den amerikanske Kongres besluttede den 3. september at overdrage AMERICA til Frankrig som erstatning for det forliste. Jones blev beordret til at fortsætte tilsynet med bygningen og tilrigningen af det nu franske linieskib, til det var færdigt.

I den følgende tid arbejdede han på at få en ny udkommando, men mulighederne var på dette tidspunkt meget begrænsede. Han brugte derfor sin tid på at udarbejde diverse memoranda om den amerikanske flådes fremtid, og ikke mindst om uddannelsen af officerer til denne flåde. Kongressen var på dette tidspunkt ikke indstillet på at ofre de økonomiske midler, der var nødvendige for at gennemføre Jones' højtflyvende og vidtrækkende planer, og i stedet fik man arrangeret, at han kunne komme ombord i den franske flåde i studieøjemed. Kongressens beslutning lyder således:

*”**Resolved:** That the Agent of Marine be informed that Congress having a high sense of the merit and services of Capt. J.P.Jones, and being disposed to favour the zeal manifested by him to acquire improvement in the line of his profession, do grant the permission which he requests; and that the said agent be instructed to recommend him*

accordingly to the countenance of His Excellency the Marquis de Vaudreuil.”
(87)

Jones gik herefter ombord i det franske flagskib, LE TRIOMPHANT i Boston, som man forlod Juleaften 1782. Jones sugede i den følgende tid viden til sig fra de mange erfarne og dygtige franske søofficerer, og der er ikke tvivl om, at han fik fyldt mange af hullerne i sin teoretiske viden om søofficersgerningen. Da freden blev sluttet i det tidlige forår 1783, gik Jones igen fra borde, og i maj 1783 var han tilbage i Philadelphia (88).

I den følgende tid fortsatte han med at udarbejde memoranda om flåden og dens fremtid, og indholdet i disse memoranda var præget af den form for tankevirksomhed, der med tidens fylde skulle resultere i oprettelsen af institutioner som U.S. Naval War College og U.S. Naval Institute, hvor der arbejdes på en større forståelse af sømagt og dens betydning, jf. også Admiral Mahans værker (89). Jones' egen forståelse af sømagt og dens betydning demonstreres tydeligt i en udtalelse i et af hans breve:

”And without a respectable navy – alas! America” (90)

Mulighederne for en søgående kommando var nu minimale, i stedet

blev Jones benyttet på en række opgaver af diplomatisk karakter, idet han blev sendt til Europa for om muligt at inkassere de stadig udestående tilgodehavender i Europa af prisepenge til besætningerne fra RANGER, ALLIANCE og BONHOMME RICHARD. Under sit ophold i Europa besøgte han også København for at opnå betaling af prisepengene for de skibe, som Landais i sin tid havde sendt til Bergen (91).

Russisk Kontreadmiral.

I februar 1788 fik Jones et tilbud fra Rusland om at indtræde i den russiske flåde. Han accepterede tilbuddet under forudsætning af, at han opnåede den eftertragtede udnævnelse til kontreadmiral. Bevæggrunden til accepten var dog ikke kun opnåelsen af den eftertragtede admiralsudnævnelse, men også fristelsen til at prøve sig selv af som flådechef (92).

Baggrunden for ansættelsen var, at den russiske Zarina, Katherine den Store, var blevet impliceret i den 2. tyrkisk/russiske krig, hvor den russiske flåde kæmpede med den tyrkiske flåde langs Sortehavets nordøstlige kyst. Samtidigt var den russiske flåde i Østersøen også presset, idet Rusland sammen med Danmark og Sverige havde indgået en neutralitetspagt, hvor disse landes flåder skulle arbejde sammen for at beskytte deres oceangående handel

mod Frankrigs og Storbritanniens flåder, der var i krig med hinanden. Katherine havde ansat en del britiske officerer i sin Østersøflåde, og udnævnelsen af den amerikanske Jones voldte ikke ligefrem begejstring hos de britiske officerer. Jones blev derfor ansat ved Sortehavsflåden, hvor der ikke tjenstgjorde britiske officerer (93).

Det var Katherines endelige mål at nå frem til Konstantinopel og at erobre denne by, således at Rusland kunne få adgang til Middelhavet. Der er ikke tvivl om, at ansættelsen af Jones var tænkt som et væsentligt bidrag til opnåelse af dette mål (94). Den russiske øverstkommanderende i Sortehavs området var Feltmarskal Potemkim, der også var Zarinaens mangeårige elsker, og havde stor indflydelse ved det russiske hof. Hans ledelse af operationerne var imidlertid middelmådig. Potemkim ansatte Jones som chef for den russiske flåde, der var stationeret i munden til de 2 store floder, Bug og Dnieper, Liman, I den vestlige ende af Liman lå den tyrkiske fæstning, Ochakov, der dominerede udsejlingen fra Liman til Sortehavet, og det var en væsentlig opgave for den russiske hær bistået af flåden at erobre denne fæstning. Potemkim havde, uden, at det var lykkedes, allerede forsøgt én gang. Det skulle vise sig, at samarbejdet mellem Jones

og Potemkim ikke var vellykket (95). Overfor denne fæstning lå det russiske fort Kinburn, der fungerede som hovedkvarter for den russiske general, Suvorov. Dette fort blev på Jones' foranledning forstærket med 2 russiske batterier (96)

Operationerne i Liman.

I Liman opererede også en russisk kanonbådsflotille, der var under ledelse af den tyske eventyrer, Prinsen af Nassau-Siegen, der havde rang af kontreadmiral. Han var uddannet hærofficer, og stod ikke under Jones' kommando, men relaterede til Marskal Potemkim. Det nødvendige samarbejde mellem ham og Jones fungerede også meget dårligt (97).

Under Jones' tjeneste i den russiske flåde kom han til at deltage i 2 søslag, det 1. og 2. slag i Liman. Dette farvand var, hvor det var bredest, små 10 km. bredt, og på det smalleste sted i midten var det ca. 7 km. bredt. Farvandet strakte sig på en øst/vest akse fra flådens ankerplads ved Shirokaya ved Dnieper Flodens udløb til udmundingen i Sortehavet ca. 40 km. Mod vest., hvor det tyrkiske fort Ochakov som nævnt var placeret. Forholdene var således meget anderledes, end de havde været under hans tidligere engagementer i den amerikanske flåde. Jones kunne ikke vente nogen større støtte under operationerne, hverken fra Nassau-

Siegen eller fra chefen på sit flagskib VLADIMIR, den græske Brigader Panaiotti Alexiano. Denne havde regnet med at få Jones' job, og nærede derfor ikke de blideste følelser for ham (98).

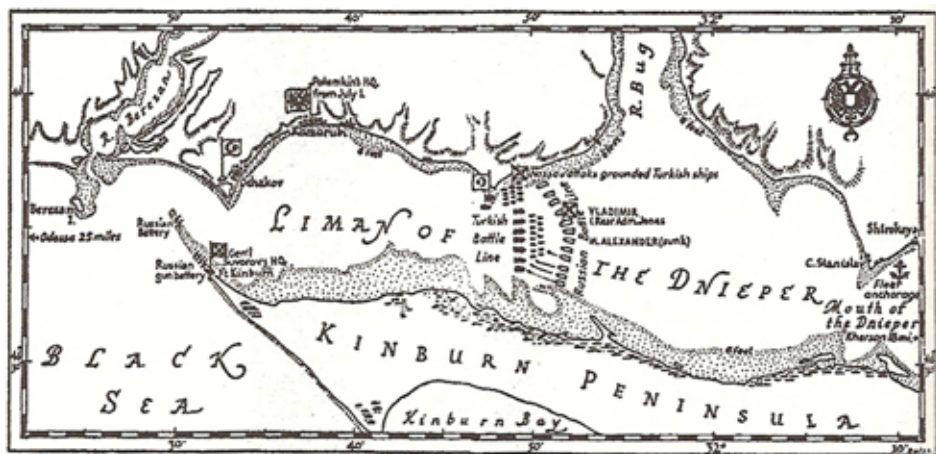
De 2 flåder bestod begge af 2 elementer. Begge havde en flotille af rofartøjer, og begge havde et mindre antal dybtstikkende fartøjer, linieskibe og fregatter. Det tunge artilleri bestod af de dybtstikkende skibes bevæbning. De var dog ikke alle bevæbnede med det stipulerede antal kanoner; f.eks. havde VLADIMIR, der var normeret med 66 kanoner, kun 24, således at bevæbningen svarede til en mindre fregats. Den tyrkiske flåde var under kommando af Admiral Hassan el Ghazi, ofte benævnt "Captain Pasha" (99).

I det første møde med den tyrkiske flåde valgte Jones, måske lidt usædvanligt for ham, at modtage den tyrkiske flåde til ankers. Han ankrede sin flåde på en position, hvor Liman var smallest, umiddelbart vest for floden Bugs udløb. Herved blev de tunge skibe i den russiske flåde en linie af faste batterier, og samtidig fik den russiske flotille gode muligheder for at operere mod den svagere tyrkiske flotille. Farvandet var snævert, og formindskede mulighederne for operationer for de talmæssigt overlegne tunge russiske

enheder. Endelig betød placeringen af den russiske flåde, at man kontrollerede den nedre Bug, som den russiske hær måtte krydse for at kunne trænge frem til Ochakov (100).

Tidligt om morgenen den 18. juni begyndte det 1. slag på Liman. Den tyrkiske admiral sendte sin flotille ind i Liman fra Sortehavet, og Nassau-Siegens flotille angreb den tyrkiske flotille, men blev afvist. Herefter iværksatte den tyrkiske admiral med sin flotille og nogle af de tungere skibe et angreb på den russiske højre flanke. Jones dirigerede sin flåde fra en af VLADIMIRS kuttere, der blev roet gennem den russiske flåde. Denne form for kommunikation var nødvendig, da den russiske flåde ikke var i besiddelse af noget brugbart signalsystem. Det lykkedes Jones at flytte nogle enheder på sin venstre fløj fremad, og derved kom den tyrkiske flåde under krydsild, og den tyrkiske admiral tiltrådte tilbageslaget efter at have mistet 3 fartøjer fra sin flotille (101).

Det næste tyrkiske angreb blev iværksat den 27. juni. Jones havde ankret sin flåde som under det 1. slag. Der skete imidlertid det, at det tyrkiske flagskib kl. 14 grundstødte ca. 1½ km fra den russiske linie. Det medførte, at samtlige tyrkiske skibe ankrede, hvor de var på grundstødningstidspunktet. Nassau-Siegen ønskede at angribe



Kort, der illustrerer 2. slag på Liman.

tyrkerne med det samme, men Jones ville ikke opgive den fordelagtige position, hvori den russiske flåde var ankret. Vinden slog nu om i nordvest, og Jones besluttede på ny at foretage en rekognoscering. Denne gang blev han roet rundt i et mindre fartøj af en russisk matros, en kosak ved navn Ivak. Det var denne kosak, der gav følgende karakteristik af sin admiral:

"I have never seen such a person, sweet like vine, when he wished, but when necessary, like a rock.....One movement of his hand you obey like a commanding voice. It seems that some people are created to command" (102).

Det var under denne natlige udflugt, at Jones med kridt på agterspejlet af et af de største tyrkiske skibe skrev:

"To be burned. Paul Jones"

Omkring kl. 0200 kom det tyrkiske flagskib fri, og ca. kl. 0400 startede det 2. slag på Liman med et melée i mellem de 2 flåder. Under kampen kom både det russiske flagskib og det skib, hvori flådens næstkommanderende befandt sig, på grund. Der skete nu det, at Nassau-Siegen koncentrerede sin flotille om de 2 strandede skibe, som han, til ærgrelse for Jones, brændte i stedet for at bevare de værdifulde priser. Nassau-Siegens disposition medførte, at den tyrkiske flotille kunne angribe de russiske skibe, og resultatet var, at Jones mistede en af de russiske fregatter (103). Det lykkedes Jones, at få en af Nassau-Siegens underordnede chefer til at samle noget af den russiske flotille, og med støtte fra denne samling af fartøjer, lykkedes det Jones, at drive tyrkerne tilbage til indsejlingen fra Sortehavet til Limanen. Her blev de

taget under beskydning af de batterier, som Jones havde fået anbragt ved Kinburn, og 9 af de tyrkiske skibe grundstødte. Det endte igen med, at Nassau-Siegen, til ærgrelse for Jones, også brændte 7 af de grundstødte skibe, og kun bevarede 2 af dem som priser. Det endelige resultat af det 2. slag på Limanen blev, at den tyrkiske admiral, Hassan el Ghazi mistede 10 skibe og 5 både, og havde ca. 3.000 dræbte, medens russerne tog 1.673 tyrkiske fanger. Russerne mistede 1 skib, og havde kun 67 dræbte og 13 sårede. Der er således ikke tvivl om, at Jones havde opnået en solid sejr (104). Det passede imidlertid ikke hverken Potemkin eller Nassau-Siegen, og deres politiske manøvrer medførte, at belønningerne for slagets udfald stort gik til dem. Den betændte politiske situation for Jones beskrives meget godt af Chevalier Lewis Littlepage i et afskedsbrev til Jones, efter at Littlepage var udtrådt af russiske tjeneste. Det hedder heri:

”Adieu, my dear admiral, take care of yourself, and be cautious in whom you trust. Remember you have to sustain here political as well as military character.” (105).

Exit Rusland.

I oktober 1788 fritog Potemkin Jones for kommandoen af den russiske flåde på Liman, og han blev kaldt til

Sct. Petersborg, hvor han ankom i december. Intriger ved det russiske hof havde ført til, at hans indsats som chef for den russiske Liman eskadre var blevet minimeret overfor Zarinaen, hvis good will han havde mistet (106). Jones blev nu anklaget for at have voldtaget en ung pige. Efterfølgende viste det sig, at hans fjender havde udnyttet hans ry som kvindebedærer, og meget tyder på, at der var tale om endnu en hofintrige, der havde til formål at nedsætte ham yderligere i Zarinaens gunst. Han blev således forsvaret af den franske ambassadør, Count de Ségur, i brev til dennes ambassadørkolleger. Det hedder heri:

”His Enemies and his rivals have profited by his momentary disgrace to hasten his destruction. Calumny has served their purposes, they have given credit to reports absolutely false – They have accused him of violating a girl. The empress being deceived has forbid him to court, and wished to bring him to trial. Every person has abandoned, I alone have upheld and defended him.... My cares have not been in vain, I have caused his innocence to be acknowledged.” (107).

Dette brev, som blev offentliggjort i diverse aviser, herunder i det ansete *Gazette of France*, stoppede skandalerygterne i Sct. Petersborg, men ændrede ikke Zarinaens opfattelse

og holdning. Jones blev sendt på en forlænget orlov i 2 år, hvorefter han var afskediget, dog med bibeholdelse af sin rang som kontreadmiral og med en mindre pension. I september 1789 forlod Jones Rusland.

Sygdom og død.

De følgende år tilbragte Jones i Paris, men stadig håbende på at blive kaldt tilbage til aktiv tjeneste i den russiske flåde, et håb der dog aldrig blev opfyldt. På et vist tidspunkt var det på tale, at Jones skulle ansættes i den svenske flåde, hvor han ville være kommet til at kæmpe med den russiske Østersøflåde, der nu var under kommando af Admiral Nassau-Siegen, men ansættelsen blev ikke til noget (108).

I de sidste år i Paris var Jones plaget af et dårligt helbred. Han led af såvel nyre- som leversygdomme, der medførte gulsot og forhøjet blodtryk, og den 18. juli 1792 kort efter hans 45-års fødselsdag afgik han ved døden. (109).

Han blev, med æresbevisninger fra den franske stat, begravet på en mindre parisisk kirkegård, St. Louis, der var forbeholdt protestanter. Her fandt man i 1905 hans kiste. Liget, der havde været lagt ned i spiritus i en metalkiste, var velbevaret, og det blev besluttet at overføre det til USA, hvor det blev gravsat i kapellet til søofficersskolen

i Annapolis. Overførslen skete som tidligere nævnt under stort ceremoniel og på den amerikanske krydser BROOKLYN, der blev eskorteret af yderligere 3 amerikanske krydsere (110).

Noter:

Følgende litteratur er anvendt ved udarbejdelsen af artiklen.

Benjamin Walker: *Life of Rear-Admiral John Paul Jones. John Paul Jones 1747 – 1792. From old catalog*, Philadelphia 1867, Facsimile.

Callo Joseph: *John Paul Jones. America's First Sea Warrior*. Annapolis. Maryland, 2006.

Morison Samuel Eliot: *John Paul Jones, A Sailors Biography*, New York 1950.

Otis James: *The Life of John Paul Jones*, New York 1900.

Potter Horace & Sanborn Frank: *Letters of John Paul Jones*, Charleston, USA 1951

Sherbourn Henry: *The Life and Character of John Paul Jones, a captain in United States Navy during the revolutionary war*. New York 1851. Facsimile.

1. Callo pag. 5 og 190, Morison pag. XV
2. Callo pag. 8 ff.
3. Ibidem pag. 10
4. Ibidem og Morison pag. 15 f.
5. Callo pag 161. Min uautoriserede oversættelse: Sød som vin, hvis det passer ham, men om nødvendigt hård om som en klippe.
6. Callo pag. 11 og Morison pag. 14 & 18.
7. Callo pag. 11.
8. Callo pag. 11 f. og Morison pag. 21 ff.
9. Callo pag. 23 f.
10. Callo pag. 20 ff. Min uautoriserede oversættelse: ”En afgørende overmagt på havet bør betragtes som et grundlæggende princip og det grundlag, som ethvert håb om succes må hvile på.” og Morison pag 33.
11. F.eks. Callo pag. 21.
12. Ibidem.
13. Callo pag. 25 og Morison pag. 41 ff.
14. Callo pag. 25.
15. Callo pag. 26 og Morison pag. 45 ff.
16. Callo pag. 29. Min uautoriserede oversættelse: ” En mand med en stærk psyke og en rimeligt god uddannelse, en gentleman såvel som en sømand, begge dele i såvel teori som praksis”.
17. Callo pag. 33.
18. Callo pag. 30
19. Morison pag. 62 ff.
20. Callo pag. 30 ff.
21. Callo pag. 31.
22. Ibidem
23. Ibidem og Morison pag. 78 f.
24. Morison pag 78 f.
25. Morison pag. 79.
26. Morison pag. 79 f.
27. Handelsskib autoriseret af sin regering til at udføre kapringer af fjendtlige skibe.
28. Callo pag. 31 og Morison pag. 79 f.
29. Callo pag. 31 og Morison pag. 82 ff.
30. Callo pag. 30.
31. F. eks. CALLO pag. 66.
32. Morison pag. 85 ff.
33. Morison pag. 86. Min uautoriserede oversættelse: ”Heraf følger ikke, at en gentleman eller mand af fortjeneste skal vige til fordel for dem (de ukvalificerede officerer). Kun en gentleman, der også er sømand, begge dele såvel i teori som praksis, har kvalifikationer til at være officer i flåden, ej heller er man kvalificeret til at være chef for et orlogsskib, hvis man ikke er i stand til at videregive sine ideer skriftligt i et sprog, der er passende til ens rang.”
34. Morison pag. 91 ff.
35. Morison pag. 92. Min uautoriserede oversættelse: ”Det har længe stået mig klart, at vor unge flåde ikke er i stand til at beskytte vore egne kyster, og at den eneste hjælp, den kan yde os er at angribe fjendens forsvarsløse steder, og herved

- bringe ham til at anbringe flere skibe i eget land og til at beskæftige disse skibe med at forfølge vore. På denne måde vil den lette forholdene for os.”
36. Morison pag. 93 f.
 37. Ibidem.
 38. Morison pag. 95.
 39. Morison pag. 99 f.
 40. Ibidem.
 41. Callo pag. 38 ff.
 42. Callo pag. 39 og Morison Pag. 105 ff.
 43. Morison pag. 114 ff. og Callo pag. 40.
 44. Callo pag. 42. Min uautoriserede oversættelse: “Da det ikke er muligt for os at udstyre Dem med et sådant skib, som De forventede, råder vi Dem til at gå på togt med RANGER, når De har udrustet den på den måde, som De finder bedst for at genere fjenden til søs eller på anden vis.
 45. Callo pag. 41 og Morison pag. 125 f.
 46. Callo pag. 43f.
 47. Callo pag. 44.
 48. Callo pag. 45 ff. og Morison pag. 138 ff.
 49. Callo pag. 47 ff. og Morison pag. 142 ff.
 50. Callo pag. 49, Morison pag. 157.
 51. Callo pag. 49, Morison pag. 158 f.
 52. Callo pag. 50. Min uautoriserede oversættelse: “I vore kampe med franskmænd og spaniere ville man le ad fjendens overlegenhed; men når vi kæmper med vore egne landsmænd, som har den samme kampånd og tapperhed, som vi selv, er det en anden sag.”
 53. Callo pag. 53 ff. og Morison pag. 171.
 54. Callo pag. 62. Min uautoriserede oversættelse: ” Din beretning om situationen i Philadelphia og i vor stakkels Marine er ikke opmuntrende – men lad os ikke fortvivle. Selvom jeg ikke er nogen profet, er jeg sikker på, at den ene nok skal blive den vigtigste by og den anden den bedste Flåde i løbet af meget kortere tid, end man sædvanligvis forestiller sig. Når den fjendtlige hær er slået og fordrevet fra kontinentet, vil vor Marine som ved et trylleslag og i nulevende personers tid blive et af verdens vidundere og genstand for hele verdens beundring.”
 55. Callo pag. 62.
 56. Ibidem.
 57. Callo pag. 63 ff.
 58. Ibidem.
 59. Callo pag. 68 ff.
 60. Callo pag. 72 f.
 61. Callo pag. 74 f.
 62. Callo pag. 75 ff.
 63. Callo pag. 77.
 64. Callo pag. 80.
 65. Callo pag. 81.
 66. Callo pag. 84 f.
 67. Morison pag. 213 ff.
 68. Morison pag. 224 ff. og Callo pag. 86 ff.
 69. Callo pag. 89
 70. Callo pag. 90 og Morison pag. 231
 71. Callo pag. 90

72. Callo pag. 91 f. og Morison pag. 231
73. Callo pag. 92
74. Ibidem
75. Callo pag. 95 og Morison pag. 235
76. Callo pag. 92 f.
77. Callo pag. 93 og Morison pag. 238
78. Callo pag. 93 f.
79. Callo pag. 95 f.
80. Callo pag. 104 ff.
81. Callo pag. 111
82. Callo pag. 120
83. Callo pag. 123
84. Callo pag. 130, Min uautoriserede oversættelse: "De Forenede Staters Kongres har overvejet Admiralitetets rapport af 28.marts angående John Paul Jones, Captain i Flåden, og har **besluttet**: at rette De Forenede Staters Kongres' tak til Captain John Paul Jones for den iver, forsigtighed og foretagsomhed, hvormed han har opretholdt det amerikanske flags ære, og for hans tapre og heldigt gennemførte bestræbelser for at befri disse staters borgere fra fangenskab hos fjenden samt i al almindelighed for den fortjenstfulde indsats, der har præget hans virke, og som har bidraget til de amerikanske styrkers anseelse."
85. Callo pag. 134
86. Callo pag. 134 ff.
87. Min uautoriserede oversættelse af kongressens beslutning: "**Besluttet**: at Marineagenten

underrettes om, at Kongressen, der i høj grad værdsætter Capt. J.P. Jones' fortjenester, og som er indstillet på at hjælpe hans bestræbelser på at opnå mere viden om hans profession, giver den tilladelse, han har bedt om, og agenten instrueres således om at anbefale ham til Hans Excellence Marquis de Vaudreuil.

88. Callo pag. 136.
89. Callo pag. 138 f.
90. Callo pag. 139
91. Callo pag. 145 og Morison pag. 338 ff.
92. Morison 362 ff.
93. Callo pag. 154
94. Callo pag. 153
95. Callo pag. 155 f.
96. Callo pag. 158
97. Callo pag. 159 ff. og Morison pag. 370 ff.
98. Morison pag. 368
99. Morison pag. 371 ff.
- 100 Ibidem
- 101 Morison pag. 374 og Callo pag. 159 ff.
- 102 Callo pag. 111. Min uautoriserede oversættelse: "Jeg har aldrig før truffet et sådant menneske, sød
som vin, når det passede ham, men når nødvendigt hård som en klippe...man adlød hans håndbevægelser, som havde han brugt sin kommandostemme. Der er åbenbart mennesker, der er skabt til at kommandere."
- 103 Callo pag. 161 ff.
- 104 Callo pag. 162

105. Callo pag. 164. Min
uautoriserede oversættelse: “Farvel
min Kære Admiral, Pas på Dem selv,
og Vær forsigtig med, hvem De stoler
på. Husk, at her er det vigtigt at være
dygtig militær, men også at udvise
politisk klogskab.”

106. Callo pag. 165 ff.

107. Callo pag. 167. Min
uautoriserede oversættelse: “Hans
fjender og hans rivaler har udnyttet
hans midlertidige unåde hos Zarinaen
til at fremskynde hans ødelæggelse.
Bagtalelserne har virket, og fået folk

til at tro på falske beskyldninger
– De har anklaget ham for at have
voldtaget en ung pige.

Zarinaen blev ført bag lyset, og
har forbudt ham adgang til hoffet
og ønskede at bringe ham for Ret-
ten. Alle har forladt ham, kun jeg har
forsvaret ham... Mine anstrengelser
har ikke været forgæves.

Jeg har foranlediget, at hans uskyld er
blevet anerkendt.”

108. Callo pag. 166.

109. Callo pag. 176 ff.

110. Callo pag. 183 ff.



Opmålingsskibet FREJA blev søsat fra Orlogsværftet den 22. december 1938. Taget uskadt af tyskerne på Holmen den 29. august 1943, og benyttet resten af krigen af Kriegsmarine. Først under navne SÜDPOL og fra november 1944 under navnet FREYA.

Genfundet i Flensburg efter krigen og benyttet af søværnet ind til 1967.

Som en rejselysten flåde !

Ole Lisberg Jensen har i mange år været selskabets faste ankermand vedrørende de årlige udflugter til marinehistoriske lokaliteter.

Det er ikke noget helt lille job at finde ud af hvor turen skal gå hen, arrangere transport, besøg på seværdigheder, hotel, forplejning mv..

Ole vil gerne afløses på posten, og bestyrelsen vil derfor opfordre personer der har lyst til at påtage sig denne opgave til at træde frem. Ring til Ole på tlf. xxxxxxxxx for at få en nærmere orientering hvad "jobbet" indbærer.

Det at du ringer til Ole og får en orientering er ikke det samme som at du siger ja til at påtage dig opgaven - du får en oreintering af Ole og så kan du efterfølgende vurdere om det er noget du har lyst til at påtage dig.

Hvis der skulle være et par medlemmer der sammen har lyst til at påtage sig opgaven kan dette også lade sig gøre.

*Så kom frit frem hvis du går med en rejsearrangør i maven
Ring til Ole.*



MAS GED, Marinestaion Gedser på Falsters sydligste spids. Året er ca. 1980. I dag er samtlige bygværker inkl. radarmastenbygninger, udover den firkantede forlægningsbygning til ventre fjernet. Den er til gengæld i noget sølle stand, og ser ud til at være ubenyttet.

Forslag til vedtægtsændring

Bestyrelsen har følgende forslag til vedtægtsændring ved generalforsamlingen den 10. april 2013.

Som nævnt under den ordinære generalforsamling i april 2012 vil der til den kommende generalforsamling i 2013 komme et forslag fra bestyrelsen om en vedtægtsændring. Jævnfør vedtægternes §9 kræves der 2/3 af de afgivne stemmer for forslaget på den ordinære generalforsamling. Formålet med forslaget er alene at undgå en udgift til revision af selskabets to regnskaber, som i seneste regnskabsår kostede mere end 23.000 kr.

Det kræver en ændring af §8, som siger, at ”*revision af selskabets regnskaber foretages af en af generalforsamlingen valgt statsautoriseret eller registreret revisor.*”

Bestyrelsen foreslår en ny tekst til §8: ”*Revision af selskabets regnskaber foretages af en af generalforsamlingen valgt regnskabskyndig og af bestyrelsen uafhængig person samt af en suppleant, der begge er valgt på den ordinære generalforsamling.*”

I forventning om at de fremmødte på generalforsamlingen vil tage godt imod dette forslag, vil bestyrelsen møde op med et afsluttet regnskab, som efter generalforsamlingen herefter revideres af den af generalforsamlingen udpegede regnskabskyndige person, som er uafhængig af bestyrelsen.

Revisionens kommentarer bringes i tidsskriftet sammen med referatet af generalforsamlingen. Med denne fremgangsmåde tilstræber bestyrelsen at undgå en fuldstændig unødigt udgift på over 23.000 kr. Der er ingen andre motiver til vedtægtsændringen, og bestyrelsen lægger vægt på, at revisionen bliver foretaget som anført for at sikre medlemmerne, at økonomien er i orden og at selskabets midler forefindes i banken eller i kassebeholdningen.

På bestyrelsens vegne

Poul Grooss, formand.”

den officielle åbning nogle få dage senere. Her viser museet en radikalt nytænkt udstilling over dansk krigshistorie, og af særlig interesse for laugets medlemmer indgår der nu en række smukke, interessante, lærerige og repræsentative skibsmodeller i udstillingen. Rundvisningen foregår på **Tøjhusmuseet, Frederiksholms kanal 29, 1220 København K (inde i gården)**. Man starter i museets administrationslokaler og går samlet over i selve udstillingen.

Onsdag den 6. marts 2013 kl. 19.30 fortæller laugsmedlem William Heering på Orlogsmuseet om kinesiske junker med udgangspunkt i sin mangeårige interesse og forskning i emnet. William Heering er fra officielt hold blevet inviteret til Kina i januar/februar i forbindelse med åbningen af en udstilling og udgivelsen af et bogværk om emnet.

Torsdag den 4. april 2013 kl. 19.30 afholdes laugets generalforsamling på Orlogsmuseet. Dagsordenen udsendes i foråret. Generalforsamlingen efterfølges som vanligt af et af Poul H. Becks underholdende og interessante foredrag om et krigshistorisk emne.

Herudover kan der blive tale om yderligere særarrangementer, som vil være at finde på laugets hjemmeside (www.modelbyggerlaug.dk) og blive meddelt i laugets nyhedsbrev, der udsendes løbende til alle medlemmer med e-mail-adresse.

Året rundt er der med få undtagelser åbent om tirsdagen i Arresten på Nyholm (A.H. Vedels Plads 6, 1439 K) fra kl. 10.00 til ud på aftenen. Her kan man ofte møde op mod tyve aktive laugsmedlemmer, der er optaget af de løbende projekter, som alle er velkomne til at engagere sig i. Følgende modeller er undervejs: Nyholms Mastekran i 1:16, kongebåden SVANEN fra 1763 (1:36), fregatten ROLF KRAKE fra 1955 (1:48), korvetten TRITON fra 1955 (1:50), en torpedo-missilbåd af Willemoes-klassen fra 1975 (1:50), fregatten PEDER SKRAM fra 1966 (1:65) og torpedobåden GLENTEN fra 1933 (1:50).

Moderne medier

Orlogsmuseets Modelbyggerlaug forsøger at følge med tiden og er derfor repræsenteret på internettet via en hjemmeside (www.modelbyggerlaug.dk), en interessegruppe på Facebook (Orlogsmuseets Modelbyggerlaug) samt en profil på Twitter (@OMBL). Alle interesserede er velkomne til at besøge hjemmesiden, melde sig til Facebook-gruppen og følge os på Twitter. Det er i sandhed nye og spændende tider.

**MEDDELELSER FRA
ORLOGSMUSEETS VENNER / MARINEHISTORISK SELSKAB**

Arrangementer sæsonen 2012 / 2013

Onsdag den 21. november 2012 kl. 1930
Træfningen ved Lyngør den 6. juli 1812
Finn Wiberg

Onsdag den 23. januar 2013 kl. 1930
Brigadegeneral Michael Clemmesen
Flådens stabs operationsstudier 1911-13 og resultaterne 1914-18

Onsdag den 27. februar 2013 kl. 1930
Krigen i og omkring Østersøen 1939-45.
Kommandør Poul Grooss

Onsdag den 10. april 2013 kl. 1930
Generalforsamling med historiske foto

Alle foredrag og generalforsamlingen foregår på Orlogsmuseet
Efter onsdagsforedragene og generalforsamlingen er der mulighed for at få 2 stk.
smørrebrød med øl og kaffe for i alt 100 kr.

Tilmeldinger til foredragsaftener og generalforsamling til Trine@Kjems.com
Eller telefon 3315-1410. Det skal præciseres, at tilmelding til spisning skal ske
senest mandagen før det pågældende foredrag/generalforsamlingen.